

วิทยานิพนธ์นี้เป็นการศึกษาถึง แนวทางการมีส่วนร่วมของชุมชนต่อการพัฒนาโครงการระบบสาธารณูปโภคขนาดใหญ่ โดยเลือกโครงการระบบขนส่งมวลชนกรุงเทพมหานคร หรือโครงการรถไฟฟ้า BTS บริเวณย่านชุมชนสะพานควายเป็นกรณีศึกษา ซึ่งในการศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1.) ศึกษาลักษณะและระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนย่านสะพานควายต่อโครงการรถไฟฟ้า BTS ที่ผ่านมา เพื่อทราบถึงปัญหาและอุปสรรคของการมีส่วนร่วมของชุมชน 2.) ศึกษาลักษณะโครงสร้าง นโยบาย และการดำเนินงานของรัฐและรัฐบาลท้องถิ่น ที่อำนวยความสะดวกให้เกิดการมีส่วนร่วมเพื่อเสนอแนะแนวทางการส่งเสริมให้ชุมชนมีส่วนร่วมต่อการดำเนินโครงการรัฐ และ 3.) เพื่อเป็นแนวทางในการส่งเสริมให้ชุมชนมีส่วนร่วมต่อการพัฒนาโครงการระบบสาธารณูปโภค และแนวทางการแก้ไขอุปสรรคในกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนในอนาคต โดยใช้แบบสอบถามในการเก็บรวบรวมข้อมูลของชุมชนสะพานควาย และใช้สถิติการหาความสัมพันธ์(Chi-square) ในการวิเคราะห์ผลการศึกษา

ผลจากการศึกษา พบว่า ระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนสะพานควายต่อโครงการระบบขนส่งมวลชนกรุงเทพมหานคร(BTS) สามารถแบ่งได้เป็น 2 ช่วง คือ ช่วงขั้นตอนการวางแผนโครงการชุมชนมีส่วนร่วมในระดับ Informing หรือมีเป็นลักษณะการดำเนินโครงการจากรัฐสู่ชุมชน โดยไม่มีกรรับฟังความคิดเห็นจากชุมชน และช่วงขั้นตอนการก่อสร้างโครงการ ชุมชนมีส่วนร่วมในระดับ Self-management หรือมีลักษณะที่รัฐปฏิเสธการแก้ปัญหาให้แก่ชุมชน ชุมชนจึงดำเนินการวางแผนแก้ปัญหาด้วยตนเอง

โดยปัจจัยที่มีผลต่อระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนสะพานควาย ประกอบด้วย 1.) ปัจจัยด้านการครอบครองที่ดิน ได้แก่ ลักษณะความเป็นเจ้าของอาคาร และระยะเวลาในการอยู่อาศัยภายในชุมชน และ 2.) ปัจจัยด้านความสัมพันธ์ภายในชุมชน ได้แก่ ระดับการรู้จักเพื่อนบ้าน **ลักษณะความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อนบ้าน การรวมกลุ่มกิจกรรมภายในชุมชน และการเข้าร่วมกิจกรรมของชุมชน**

นอกจากนี้ยังพบปัญหาของชุมชนสะพานควายในระหว่างการเข้ามีส่วนร่วมต่อโครงการรถไฟฟ้า BTS ได้แก่ ปัญหาการประชาสัมพันธ์โครงการ ปัญหาการเปิดเผยข้อมูลโครงการจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ปัญหาการเปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามีส่วนร่วมต่อโครงการ และปัญหาการร่วมรับฟังและแก้ไขความห่วงกังวลของชุมชน

และจากการศึกษาถึงลักษณะโครงสร้าง นโยบาย และการดำเนินงานของรัฐที่ส่งเสริมกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชน สามารถสรุปข้อเสนอแนะของการศึกษาได้เป็น 3 แนวทาง คือ แนวทางการมีส่วนร่วมของชุมชนต่อการพัฒนาโครงการระบบสาธารณูปโภคขนาดใหญ่ แนวทางการส่งเสริมการมีส่วนร่วมจากเจ้าของโครงการ และแนวทางการส่งเสริมการมีส่วนร่วมโดยนโยบายรัฐ ซึ่งทั้ง 3 ส่วนเป็นองค์ประกอบหลักในการส่งเสริมให้เกิดกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชน.

This research aims to study the extent of public participation in the large infrastructure project. First, it uses the Spankwai Bangkok Mass Transit station as a case study, to investigate the level of community participation in the project. Second, it studies the government structure, the existing pattern of public policy, and the central and local management which affect the extent of public participation to derive the approach from which the participation can be encouraged. Third, the research attempts to reach a guideline for future policy implication to enhance public participation. The research applies questionnaire survey to compile needed information together with statistical techniques for data processing.

The study found two different states of participation in the project. The community involved in the first state—planning state—only at the informing level, by which the design was accomplished without the public consent. At the construction state, the public taking initiative at the "self-management level" to resolve the unforeseeable problems without the government's support.

The study also found two types of factors that affect the level of public participation. They are types of land holding, which includes length of stay in the area; and the level of relationship with one's neighbors, which also includes the extent to which the individual participates in the community's activities.

Problems which emerge during the participating states are the way the projects was publicized, the disclosure of crucial information, the likelihood of public participation, and the way the public was informed to relieve their anxiety.

In terms of institutional structure, public policy, and the government's approach to involve the public decision making, the study found three major guidelines for public participation: the community's guideline for large project participation, the guideline to involve projects owner, and the public policies which enhance the level of participation. The three suggestions are major factors promoting public initiatives in public projects.